

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням вченої ради

Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка

від 26 вересня 2024 р., протокол № 8

Голова вченої ради

Сергій КОПИЛОВ

Введено в дію наказом ректора від

26 вересня 2024 р., № 106-02

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ
ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ
В КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА
(нова редакція)

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про порядок реалізації права на вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція) (далі – Положення) розроблено відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Статуту Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція), Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція), інших нормативних документів у галузі освіти.

1.2. Положення регламентує порядок вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (далі – К-ПНУ), зокрема визначення:

- основних аспектів організаційно-методичного забезпечення реалізації права на вибір здобувачами вищої освіти К-ПНУ навчальних дисциплін вільного вибору в межах, передбачених відповідними освітньою (освітньо-професійною/освітньо-науковою) програмою та навчальним планом підготовки фахівців відповідної спеціальності;

- порядку формування та доведення до відома здобувачів вищої освіти переліку навчальних дисциплін вільного вибору;

- чисельності академічних груп здобувачів вищої освіти для вивчення навчальних дисциплін вільного вибору.

1.3. Вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти К-ПНУ має на меті:

- формування та реалізацію їхніх індивідуальних освітніх траєкторій;
- здобуття додаткових загальних компетентностей у межах галузі знань, спеціальності (предметної спеціальності) або суміжних спеціальностей;
- здобуття додаткових спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, які є важливими для успішної професійної діяльності в певній галузі;
- здобуття освітньої/професійної кваліфікації за додатковою спеціальністю (предметною спеціальністю) та/або спеціалізацією;
- забезпечення набуття ними соціальних навичок (soft skills), що відповідають визначеним цілям освітніх програм;
- запровадження міждисциплінарності в освітній процес;
- їх особистісний розвиток.

II. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

2.1. Основним інструментом формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів вищої освіти є вибіркові навчальні дисципліни.

Вибір навчальних дисциплін здійснюють здобувачі вищої освіти в межах, передбачених відповідною освітньою (освітньо-професійною/освітньо-науковою) програмою та навчальним планом підготовки фахівців, в обов'язку, що становить не менше як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС,

передбачених для даного рівня вищої освіти¹. Здобувачі певного рівня вищої освіти мають право обирати навчальні дисципліни, запропоновані для інших рівнів вищої освіти, за погодженням із деканом факультету / директором навчально-наукового інституту, на якому вони навчаються.

2.2. Здобувачі вищої освіти можуть реалізувати своє право на вибір навчальних дисциплін шляхом:

1) їх вибору з Каталогу навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (далі – Каталог), який містить навчальні дисципліни, вивчення яких спрямоване на: 1) поглиблення загальних компетентностей здобувачів вищої освіти та забезпечення набуття ними соціальних навичок (soft skills), що відповідають визначеним цілям освітніх програм; 2) поглиблення / вдосконалення фахових компетентностей здобувачів вищої освіти;

– вибору навчальних дисциплін за блоками (за наявності)²;

– вибору навчальних дисциплін в іншому закладі вищої освіти під час реалізації права на академічну мобільність.

2.3. Обсяг кожної навчальної дисципліни вільного вибору здобувача вищої освіти становить не менше 3 кредитів ЄКТС.

2.4. Форму семестрового контролю з навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти регламентує навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти відповідної освітньої програми зі спеціальності.

2.5. Кількість студентів у групі з вивчення навчальних дисциплін вільного вибору (вибір із Каталогу) становить:

– 20-25 осіб для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;

– 10-20 осіб для другого (магістерського) рівня вищої освіти;

– 3-5 осіб для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

2.6. Забезпечення викладання навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти здійснюють кафедри К-ПНУ.

2.7. К-ПНУ несе відповідальність за якість викладання та навчально-методичне забезпечення навчальних дисциплін, які запропоновані здобувачам вищої освіти для реалізації їх права вільного вибору, матеріально-технічне та інформаційне забезпечення освітньої діяльності.

ІІІ. ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ТА ДОВЕДЕННЯ ДО ВІДОМА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПЕРЕЛІКУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ВІЛЬНОГО ВИБОРУ

3.1. Процедура вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін вільного вибору передбачає:

– анкетування здобувачів вищої освіти щодо формування переліку вибіркового навчальних дисциплін;

¹ Закон України «Про вищу освіту», стаття 62, пункт 15.

² Навчальні плани підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальностей, набір на які здійснювався у 2018, 2019, 2020 рр.

- інформування здобувачів вищої освіти про зміст навчальних дисциплін вільного вибору (проведення оглядових лекцій, презентацій, майстер-класів тощо);

- безпосередній їх вибір;

- консультаційне супроводження здобувачів вищої освіти куратором академічної групи студентів (за потреби);

- етап корекції вибору навчальних дисциплін вільного вибору з метою виконання умов, визначених пп. 3.3.-3.4.

3.2. Організацію роз'яснювальної роботи зі здобувачами вищої освіти про порядок реалізації права на вибір навчальних дисциплін у К-ПНУ здійснюють декани факультетів / директор навчально-наукового інституту.

3.3. Здобувачу вищої освіти може бути відмовлено в реалізації його вибору та запропоновано обрати іншу навчальну дисципліну в таких випадках:

- якщо наслідком вибору є недостатній обсяг кредитів ЄКТС, який необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;

- якщо кількість студентів, які обрали навчальну дисципліну, не відповідає встановленим нормативам (див. п. 2.5).

3.4. Якщо кількість здобувачів вищої освіти, які обрали навчальну дисципліну, є меншою від встановлених нормативів, їм надають можливість здійснити повторний вибір³ навчальних дисциплін.

3.5. Здобувач вищої освіти не може відмовитися від вивчення навчальних дисциплін вільного вибору в межах, передбачених відповідною освітньою (освітньо-професійною/освітньо-науковою) програмою та навчальним планом відповідної спеціальності, інакше це призведе до академічної заборгованості.

3.6. Каталог навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти оновлюють щорічно на наступний навчальний рік.

На початку навчального року відділ моніторингу якості підготовки фахівців та підвищення їх кваліфікації – проводить анкетування здобувачів вищої освіти щодо формування переліку вибіркових навчальних дисциплін. Інформацію щодо результатів анкетування оприлюднюють на сайті відділу моніторингу якості підготовки фахівців та підвищення їх кваліфікації та надсилають деканам факультетів / директору навчально-наукового інституту для врахування під час формування переліку навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти.

Наказ про створення робочих груп для формування цього переліку видають не пізніше **01 листопада поточного навчального року**. Головами робочих груп призначають деканів факультетів / директора навчально-наукового інституту.

На виконання наказу ректора К-ПНУ декан факультету / директор навчально-наукового інституту формує робочу групу, до складу якої рекомендовано вносити завідувачів і провідних науково-педагогічних працівників кафедр факультету / навчально-наукового інституту, гарантів

³ За такої умови здобувачам вищої освіти надають можливість повторного вибору навчальних дисциплін упродовж 5-ти робочих днів.

освітніх програм, керівників груп забезпечення спеціальностей, заступника декана факультету / директора навчально-наукового інституту з навчальної роботи та забезпечення якості вищої освіти, голову ради з науково-методичної роботи та забезпечення якості вищої освіти факультету / навчально-наукового інституту, представника органу студентського самоврядування факультету / навчально-наукового інституту.

Склад робочої групи та порядок її роботи регламентує розпорядження декана факультету / директора навчально-наукового інституту.

Пропозиції щодо переліку навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти кафедри формують до **15 листопада поточного навчального року** та подають на розгляд робочої групи.

До переліку навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти не можна пропонувати навчальні дисципліни, що дублюють навчальний матеріал нормативних навчальних дисциплін, або ті, що здобувачі вищої освіти вже вивчали на певному рівні вищої освіти.

3.7. На час формування переліку навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти робочі групи враховують:

- актуальність вивчення навчальних дисциплін та їх значення у формуванні (поглибленні/вдосконаленні) компетентностей випускника⁴;
- пропозиції здобувачів вищої освіти (за результатами анкетування);
- якісні показники кадрового забезпечення викладання навчальних дисциплін;
- стан навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін;
- рівень інформаційного забезпечення навчальних дисциплін;
- кількісні та якісні показники матеріально-технічного забезпечення викладання навчальних дисциплін.

Кафедри, які забезпечуватимуть викладання навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти, розміщують силабуси та презентації цих навчальних дисциплін на сайтах кафедр.

3.8. Сформований робочою групою перелік навчальних дисциплін вільного вибору (за формою, що додається) здобувачів вищої освіти, який містить покликання на їх силабуси, подають на розгляд вченої ради факультету/ навчально-наукового інституту до **25 листопада поточного навчального року**.

3.9. Голова вченої ради факультету / навчально-наукового інституту подає витяг з протоколу засідання вченої ради факультету / навчально-наукового інституту з рекомендацією до розгляду переліку навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти на засіданні ради з науково-методичної роботи і забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти К-ПНУ.

Погоджений перелік навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти разом із витягами з протоколів засідання вчених рад факультетів /

⁴ Пропозиції можуть бути подані членами ради з науково-методичної роботи і забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти К-ПНУ.

навчально-наукового інституту, протоколу засідання ради із науково-методичної роботи і забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти К-ПНУ подають до навчального відділу не пізніше **01 грудня поточного навчального року** для формування Каталогу та його подання на розгляд вченої ради К-ПНУ.

3.10. Каталог формують за розділами:

- 1) навчальні дисципліни для поглиблення (вдосконалення) загальних компетентностей і набуття соціальних навичок (soft skills)⁵;
- 2) навчальні дисципліни для поглиблення (вдосконалення) фахових компетентностей здобувачів вищої освіти.

Каталог затверджує вчена рада К-ПНУ. Каталог вводять у дію наказом ректора К-ПНУ, розміщують на офіційному вебсайті К-ПНУ (сторінка «Студенту»). Покликання на Каталог розміщують на сайтах факультетів / навчально-наукового інституту української філології та журналістики, кафедр.

3.11. Здобувачі вищої освіти I-III курсів ступеня вищої освіти «бакалавр», I курсу ступеня вищої освіти «магістр», I-II курсів ступеня вищої освіти «доктор філософії» денної та заочної форм здобуття вищої освіти ознайомлюються із Каталогом, здійснюють вибір із переліку навчальних дисциплін до **01 березня поточного навчального року**, який передую навчальному року, у якому будуть вивчати навчальну дисципліну. Вибір здійснюють за гугл-формами, які створено окремо для кожного ступеня вищої освіти.

Узагальнення інформації щодо вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін із Каталогу, формування списків груп (потоків) для їх вивчення здійснюють навчальний та заочний відділи. За необхідності списки груп (потоків) коригують (за умов, визначених пп. 3.3.-3.4.).

3.12. Проект наказу про затвердження груп (потоків) для вивчення вибіркового навчальних дисциплін готує навчальний відділ.

Наказ ректора К-ПНУ про затвердження груп (потоків) для вивчення вибіркового навчальних дисциплін є підставою для:

- 1) внесення відповідних навчальних дисциплін до робочих навчальних планів підготовки здобувачів вищої освіти та індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти;
- 2) розрахунків навчального навантаження науково-педагогічних працівників кафедр К-ПНУ на наступний навчальний рік.

3.13. Каталог для здобувачів вищої освіти, зарахованих на навчання за ступенем вищої освіти «магістр» (I курс), формують за розділами:

- 1) навчальні дисципліни для поглиблення загальних компетентностей та набуття соціальних навичок (soft skills)⁶

⁵ Вчена рада факультету/навчально-наукового інституту пропонує, як правило, не більше 3 (трьох) навчальних дисциплін.

⁶ Вчена рада факультету / навчально-наукового інституту пропонує, як правило, не більше 3 (трьох) навчальних дисциплін.

2) навчальні дисципліни для поглиблення фахових компетентностей здобувачів вищої освіти.

Терміни формування робочої групи, формування Каталогу для здобувачів вищої освіти, зарахованих на навчання за ступенем вищої освіти «магістр» (I курс), його затвердження та оприлюднення, регламентують розпорядженням ректора К-ПНУ.

Кафедри, які забезпечуватимуть викладання навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти, розміщують силабуси та презентації цих навчальних дисциплін на сайтах кафедр.

Каталог затверджує вчена рада К-ПНУ. Каталог вводять у дію наказом ректора К-ПНУ, розміщують на офіційному вебсайті К-ПНУ (сторінка «Студенту»). Покликання на Каталог розміщують на сайтах факультетів / навчально-наукового інституту української філології та журналістики, кафедр.

Здобувачі вищої освіти, зараховані на навчання за ступенем вищої освіти «магістр» (I курс) денної та заочної форм здобуття вищої освіти, ознайомлюються з Каталогом, здійснюють вибір за допомогою гугл-форми, із переліку навчальних дисциплін в терміни, визначені розпорядженням ректора К-ПНУ.

Узагальнення інформації щодо вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін із Каталогу, формування списків груп (потоків) для їх вивчення здійснюють навчальний та заочний відділи.

Проект наказу «Про затвердження переліків навчальних дисциплін вільного вибору, обраних здобувачами вищої освіти ступенів вищої освіти «магістр» (I курс) денної та заочної форм здобуття вищої освіти на навчальний рік» готують навчальний та заочний відділи. Наказ ректора К-ПНУ є підставою для коригування навчального навантаження науково-педагогічних працівників кафедр К-ПНУ на поточний навчальний рік.

Обрані здобувачами вищої освіти навчальні дисципліни вільного вибору вносять до їх індивідуальних навчальних планів і є обов'язковими для вивчення.

3.14. Терміни формування робочої групи, формування Каталогу для здобувачів вищої освіти, зарахованих на навчання за ступенем вищої освіти «доктор філософії», його затвердження та оприлюднення, регламентує розпорядження ректора К-ПНУ.

Узагальнення інформації щодо вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін із Каталогу, формування списків груп для їх вивчення, підготовку проекту наказу здійснює відділ аспірантури та докторантури.

3.15. Здобувач вищої освіти, який через поважну причину (хвороба, повернення з академічної відпустки, поновлення тощо) у визначений термін не обрав навчальну дисципліну для вивчення, упродовж першого тижня навчання має реалізувати своє право на вибір навчальних дисциплін.

У виняткових випадках, якщо здобувач вищої освіти у встановлені терміни без поважних причин не реалізував своє право на вибір навчальної дисципліни,

його вибір визначають за пропозицією випускової кафедри з урахуванням вибору інших студентів, які навчаються за цією освітньою програмою.

3.16. Зміна здобувачем вищої освіти свого вибору навчальної дисципліни після його затвердження можлива лише на підставі його заяви та за погодженням із деканом факультету/ директором навчально-наукового інституту. У такому разі декан факультету / директор навчально-наукового інституту подає на ім'я ректора К-ПНУ службову записку, яка є підставою для внесення відповідних змін до наказу про затвердження списків груп (потоків) для вивчення вибіркового навчальних дисциплін.

Не допускають зміну обраних навчальних дисциплін після початку навчального семестру, у якому їх викладають. Заяву здобувача вищої освіти про внесення відповідних змін подають до початку навчального року за умови, якщо здобувач вищої освіти не розпочав вивчення відповідних навчальних дисциплін.

Заяви здобувачів вищої освіти щодо зміни вибору навчальної дисципліни після його затвердження зберігають у деканатах факультетів / директораті навчально-науково інституту **упродовж терміну їх навчання** та списують в установленому порядку.

3.17. У разі поновлення, переведення, повернення з академічної відпустки здобувача вищої освіти фактично вивчені ним навчальні дисципліни вільного вибору перезараховують та вносять до його індивідуального навчального плану (за письмовою заявою здобувача вищої освіти).

IV. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. Положення про порядок реалізації права на вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка затверджує вчена рада К-ПНУ.

4.2. Зміни та доповнення до цього Положення обговорюють на засіданні вченої ради К-ПНУ та затверджують у тому ж порядку, що й саме Положення, шляхом його викладення в новій редакції.

4.3. Положення вводять у дію наказом ректора К-ПНУ.

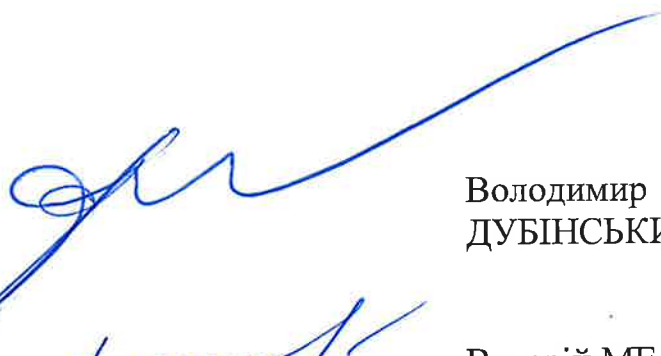
Керівник навчального відділу

Оксана ЧОРНА

ПОГОДЖЕНО:

Перший проректор

Володимир
ДУБІНСЬКИЙ

Керівник юридичного сектора

Валерій МЕЛЬНИК

Додаток
до Положення про порядок реалізації права на
вибір начальних дисциплін здобувачами
вищої освіти в Кам'янець-Подільському
національному університеті імені Івана
Огієнка (нова редакція) (до п.3.8.)

**Перелік навчальних дисциплін,
спрямованих на поглиблення загальних компетентностей і забезпечення
набуття соціальних навичок (soft skills)**

№ з/п	Назва навчальної дисципліни	Кафедра, яка забезпечуватиме викладання навчальної дисципліни	Покликання на вебсайт кафедри, на якому розміщено силабус навчальної дисципліни
1	2	3	4
1.	Як себе захистити: юридичний механізм захисту прав людини	кафедра архівознавства, спеціальних історичних та правознавчих дисциплін	https://kaf-asiptd.kpnu.edu.ua/?page_id=158
2.	....		

**Перелік навчальних дисциплін,
спрямованих на поглиблення фахових компетентностей**

№ з/п	Назва навчальної дисципліни	Кафедра, яка забезпечуватиме викладання навчальної дисципліни	Покликання на вебсайт кафедри, на якому розміщено силабус навчальної дисципліни
1	2	3	4
1.	Інноваційні парадигми мовознавства XXI століття	кафедра української мови	https://um.kpnu.edu.ua/dvvs/
2.	...		

Взірець 1

до Положення про порядок реалізації права на вибір начальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція)

Деканові

_____ факультету/
Директорові _____ навчально-наукового
інституту
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка

_____ (прізвище та ініціали)

здобувача вищої освіти _____ групи
(шифр групи)

спеціальності

_____ (шифр і назва)

Заява*

Прошу дати дозвіл на зміну навчальної дисципліни вільного вибору.

_____ (дата)

_____ (підпис)

_____ (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ПОГОДЖЕНО

Декан факультету/

Директор

навчально-наукового інституту _____

(підпис)

_____ (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

*У разі колективної заяви здобувачів вищої освіти їх прізвище, ініціали та власноруч зроблені підписи подають на звороті заяви (взірець 2).

Взірець 2

до Положення про порядок реалізації права на вибір начальних дисциплін здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція)

СПИСОК
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

№ з/п	Прізвище, ініціали здобувачів вищої освіти	Підписи
1	2	3
1.		
2.		